

UCHWAŁA Z DNIA 22 LIPCA 2009 R.
SNO 47/09

Przewodniczący: sędzia SN Małgorzata Gierszon.

Sędziowie SN: Józef Dołhy (sprawozdawca), Józef Iwulski.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem sędziego Sądu Okręgowego – Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Okręgowego oraz protokolanta w sprawie sędziego Sądu Rejonowego po rozpoznaniu w dniu 22 lipca 2009 r. zażalenia sędziego i jej pełnomocników na uchwałę Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 17 kwietnia 2009 r., sygn. akt (...), w przedmiocie przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe bez jej zgody

u c h w a l i ł :

1. uchylić zaskarżoną uchwałę w części dotyczącej nieorzeczenia o wskazaniu siedziby, której dotyczy przeniesienie na inne miejsce służbowe i sprawę w tym zakresie przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu;
2. utrzymać w mocy zaskarżoną uchwałę w pozostałym zakresie;
3. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

U z a s a d n i e n i e

Kolegium Sądu Okręgowego uchwałą z dnia 12 marca 2009 r. wystąpiło, na podstawie art. 75 § 2 pkt 3 ustawy – Prawo o u.s.p., do Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z wnioskiem o podjęcie uchwały o przeniesieniu na inne miejsce służbowe sędziego Sądu Rejonowego, z uwagi na powagę stanowiska sędziowskiego.

W uzasadnieniu wniosku podniesiono, że mąż obwinionej sędziego Sądu Rejonowego Mirosław Z., prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 26 czerwca 2007 r., zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 12 lutego 2009 r., uznany został za winnego popełnienia pięciu przestępstw o dużym ciężarze gatunkowym, gdyż stanowiły one oszustwa sądowe, które łączyły się ze sfalszowaniem testamentów, co prowadziło do nabycia własności nieruchomości, m. in. kamienic położonych w centrum A., a w niektórych przypadkach wiązało się z pomocnictwem do składania fałszywych zeznań.

Mirosław Z. w czasie popełnienia przypisanych mu przestępstw był radcą prawnym i był osobą znaną w środowisku prawniczym okręgu (...). Przestępstwa były zaplanowane, wysoce zorganizowane, współdziałał on z innymi osobami. Mechanizm popełnienia tych przestępstw polegał na posługiwaniu się sfalszowanymi

testamentami, w oparciu o które, wydane były stwierdzenia nabycia spadku na rzecz osób nieuprawnionych, zaś postanowienia te zapadły w Wydziale, w którym obwiniona sędzia Sądu Rejonowego pełniła funkcję Przewodniczącej tego Wydziału.

Ponadto sprawa ta budziła i budzi duże zainteresowanie mediów i społeczności A.

Uchwałą z dnia 17 kwietnia 2009 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uwzględnił wniosek i na podstawie art. 75 § 2 pkt 3 w zw. z art. 131 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 1070 z późn. zm.) orzekł o przeniesieniu na inne miejsce służbowe obwinionej – sędziego Sądu Rejonowego.

W uzasadnieniu uchwały Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny zgodził się z oceną Kolegium Sądu Okręgowego, że zaistniały okoliczności, które obiektywnie stwarzają zagrożenie powagi stanowiska sędziego. Wskazał nadto, że „sprawa prowadzona przeciwko Mirosławowi Z. była niezwykle medialna, nie tylko z uwagi na jego osobę, ale przede wszystkim osobę jego żony, gdyż w Wydziale, którym ona kierowała były wydawane postanowienia stwierdzające nabycie spadku, w oparciu o sfalszowane testamenty, przez osoby nieuprawnione”.

Powyższa uchwała zaskarżona została przez sędziego Sądu Rejonowego oraz jej pełnomocników.

Zainteresowana sędzia zarzuciła zaskarżonej uchwale obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na jej treść, przez naruszenie:

1. art. 17 § 1 ust. 9 k.p.k. przez zaistnienie negatywnej przesłanki procesowej przejawiającej się w popieraniu uchwały Kolegium Sądu Okręgowego przez pełnomocnika, chociaż brak jest przepisu prawa umożliwiającego Kolegium ustanowienia pełnomocnika,
2. art. 40 § 1 pkt 4 w zw. z art. 47 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., w ten sposób, że jako pełnomocnik występował sędzia J. S., który był świadkiem w sprawie karnej będącej podstawą niniejszej sprawy, a zatem jest wyłączony od występowania w sprawie jako zastępca rzecznika dyscyplinarnego i jako pełnomocnik,
3. pominięcie wysłuchania mnie przez Kolegium przed podjęciem decyzji,
4. art. 180 Konstytucji RP przez pozostawienie do swobodnego uznania przez Ministra Sprawiedliwości – reprezentanta władzy wykonawczej, wskazania nowego miejsca służbowego, chociaż dowolność takiej swobody Ministra Sprawiedliwości narusza zasadę rozdziału władzy – art. 10 Konstytucji, narusza zasadę dwuinstancyjności – 176 pkt 1 i prawo do sądu – art. 45 pkt 1 Konstytucji,
5. art. 45, 78 i 176 pkt 1 Konstytucji w zw. z art. 75 § 4 u.s.p. przez uniemożliwienie sędziemu, który ma mieć zmienione miejsce służbowe,

odwołania się od decyzji Ministra Sprawiedliwości co narusza zasadę dwuinstancyjności i prawa do sądu.

W konkluzji skarżąca wniosła o uchylenie uchwały i umorzenie postępowania lub przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnicy sędziego Sądu Rejonowego zarzucili:

- I. naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie, art. 131 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zwanej dalej ustawą) poprzez zaniechanie wysłuchania sędziego w sytuacji, gdy nie zaistniała sytuacja uniemożliwiająca dokonanie tej czynności;
- II. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 75 § 2 pkt 3 ustawy poprzez uznanie, iż ustalony stan faktyczny, to jest okoliczność skazania radcy prawnego Mirosława Z., męża obwinionej, za popełnienie pomiędzy czerwcem 1996 r. a kwietniem 1999 r. pięciu przestępstw stanowiących „oszustwa sądowe”, stanowi przesłankę do przeniesienia tego sędziego na inne miejsce służbowe, bez jego zgody, ze względu na powagę stanowiska.

W konkluzji skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonej uchwały i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny zważył, co następuje:

I. Co do zażalenia zainteresowanego sędziego.

Podniesione w zażaleniu zarzuty obrazy przepisów postępowania są oczywiście bezzasadne.

W realiach niniejszej sprawy, wobec zaistnienia okoliczności obiektywnych, brak wysłuchania sędziego przed podjęciem uchwały przez Kolegium Sądu Okręgowego, nie narusza zasad procedowania kolegium.

W posiedzeniu Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego brał udział zastępca rzecznika dyscyplinarnego sędziego Sądu Okręgowego J. S., który w takim charakterze został zawiadomiony o terminie posiedzenia. W toku posiedzenia sędzia J. S. złożył nadto Sądowi upoważnienie do reprezentowania Prezesa Sądu Okręgowego w A. oraz Kolegium tego Sądu. Tego rodzaju upoważnienie w niczym nie narusza przepisów ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Powołane przez skarżącą, jako naruszone przepisy art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. i art. 40 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 47 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p., nie mają zastosowania w postępowaniu toczącym się w trybie art. 75 § 2 pkt 3 u.s.p., nie jest to bowiem postępowanie dyscyplinarne.

II. Co do zażalenia pełnomocników.

Zarzut naruszenia przepisów w art. 131 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych jest niezasadny. Zainteresowana sędzia brała udział w posiedzeniu Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego, w posiedzeniu tym uczestniczył też jej

pełnomocnik. Strona była aktywna procesowo, składała wnioski, pisma procesowe, oświadczenia. W świetle treści protokołu posiedzenia z dnia 17 kwietnia 2009 r. zarzut wadliwego procedowania jest oczywiście nietrafny.

Za chybiony uznać należy zarzut naruszenia prawa materialnego – art. 75 § 2 pkt 3 u.s.p.

Przeniesienie sędziego na inne miejsca służbowe bez jego zgody na podstawie art. 75 § 2 pkt 3 u.s.p. następuje w wyniku stwierdzenia okoliczności o charakterze obiektywnym, których zaistnienie prowadzi do przyjęcia, że jest to niezbędne przez wzgląd na powagę stanowiska sędziego (por. uchwała SN z dnia 9 kwietnia 2008 r., SNO 17/08).

Stan naruszenia lub zagrożenia powagi stanowiska sędziego powstaje z chwilą zaistnienia faktów, które w opinii społecznej w sposób istotny redukują lub w ogóle pozbawiają sędziego wiarygodności. W realiach niniejszej sprawy za taką okoliczność przyjęto popełnienie przez męża zainteresowanego sędziego poważnych przestępstw związanych z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości. Okoliczności przyjęte za postawę podjęcia zaskarżonej uchwały są bezsporne. Stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny zasługuje na pełną aprobatę.

Z tych względów, Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny co do zasady utrzymał w mocy zaskarżoną uchwałę.

W zaskarżonej uchwale Sąd pierwszej instancji nie sprecyzował miejsca, na które ma zostać przeniesiona zainteresowana sędzia.

Tymczasem zgodnie z art. 180 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przeniesienie sędziego na inne stanowisko wbrew jego woli może nastąpić tylko na mocy orzeczenia sądu i tylko w wypadkach określonych w ustawie. Konstytucyjna zasada nieusuwalności sędziów wyklucza zatem powierzenie samodzielnym decyzjom władzy wykonawczej jakichkolwiek rozstrzygnięć dotyczących statusu sędziego.

W *stricte* dyscyplinarnym orzecznictwie wypracowano jednolity pogląd, że całkowite pozostawienie uznaniu Ministra Sprawiedliwości wyznaczenia nowego miejsca służbowego sędziego, oznaczałoby, że o dolegliwości kary określonej w art. 109 § 1 pkt 4 u.s.p., decydowałby głównie organ administracji państwowej, co narusza zasady określone w art. 10 ust. 2, art. 173 i art. 175 Konstytucji RP. Zatem Sąd Dyscyplinarny, orzekając karę przeniesienia na inne miejsce służbowe, jest uprawniony do określenia granic władzy Ministra Sprawiedliwości w tym zakresie i pozostawienia Ministrowi, ze względów organizacyjnych, prawa do oznaczenia konkretnego, nowego miejsca służbowego sędziego na wyznaczonym obszarze (por. wyrok SN: z dnia 23 czerwca 2005 r., sygn. SNO 31/05; z dnia 27 lipca 2006 r., sygn. SNO 34/06; z dnia 29 czerwca 2007 r., sygn. SNO 37/07).

Przewidziany w art. 75 § 2 pkt 3 u.s.p. tryb przeniesienia sędziego na inne miejsce służbowe stanowi przypadek określony w ustawie w rozumieniu przepisu art.

180 ust. 2 Konstytucji RP, zatem orzeczenie sądu powinno konkretyzować zmianę statusu sędziego.

Z tych względów należało uchylić zaskarżoną uchwałę w części dotyczącej nieorzeczenia o wskazaniu siedziby, której dotyczy przeniesienie na inne miejsce służbowe i sprawę w tym zakresie przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu.